

Eerste Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. woordvoerders Binnenlandse Zaken
Postbus 20017
2500 EA Den Haag
postbus@eerstekamer.nl

'Ik ben bang dat als dit uitkomt in het dorp, ik mijn biezen wel kan pakken. (...) Moet ik eerst een andere baan zoeken, zodat ik weg ben voor het gebeurt?'

Een (niet-openlijk) homoseksuele docent op een orthodox-christelijke school op de Veluwe vertelt in dagblad Trouw over de impact van de enkele-feitconstructie

'Homoseksualiteit op zich is op mijn reformatorische basisschool nog een groot taboe. Op dit moment voel ik me zo ontzettend bang en onveilig; ik kan echt mezelf niet zijn. De mening van bestuur en collega's dat 'je-het-wel-mag-zijn-maar-niet-doen' ervaar ik constant als een enorme psychische verscheurdheid in me: het maakt me kapot. Ook voel ik 'het zwaard van Damocles' boven m'n hoofd hangen door die onduidelijke enkele-feitconstructie.'

Een docent op een school voor reformatorisch lager onderwijs in de Betuwe

'Mijn school kan mij van school sturen. En waarom? Omdat ik openlijk homo ben. Dat is iets waar ik net zo min voor kies als voor m'n krullen. En dat staat dan ook nog in de wet gelijke behandeling...'

Kornelis, leerling op een gereformeerde school, over de enkele-feitconstructie

'De school waar ik werkte maakte schaamteloos gebruik van de enkele-feitconstructie om mij weg te krijgen. Met veel vrome woorden kan een school iemand op die manier helemaal kapot maken.'

De gereformeerd-vrijgemaakte basisschool van docent Duran Renkema maakte een einde aan zijn dienstverband nadat Duran vertelde dat hij een relatie heeft met een man

'Een docent met homofiele gevoelens kan hier wel werken. Anders wordt het als hij die gevoelens omzet in daden.'

Directievoorzitter van een reformatorische school in het Nederlands Dagblad

ref.nr.: 15.002 / 6.30.1

Amsterdam, 13 januari 2015

betreft: Plenaire behandeling annulering enkele-feitconstructie (32 476) – suggesties COC

Geachte woordvoerder Binnenlandse Zaken,

Op dinsdag 3 februari a.s. behandelt u het initiatiefwetsvoorstel tot annulering van de enkele-feitconstructie (32 476). U kunt op die dag een einde maken aan discriminerende wetgeving waarmee scholen in het religieus onderwijs openlijk homoseksuele, lesbische en biseksuele (LHB) leerlingen en docenten kunnen weigeren of wegsturen. Een einde aan een dreiging die LHB's in het religieus onderwijs al jaren als een zwaard van Damocles boven het hoofd hangt.

COC Nederland vraagt u om zo spoedig mogelijk met dit wetsvoorstel in te stemmen.

Het COC pleit al 21 jaar voor afschaffing van de enkele-feitconstructie. Dat pleidooi werd ondersteund door de circa 30 duizend mensen die in 2009 onze petitie met deze strekking ondertekenden.

Wij zijn de initiatiefnemers - D66, VVD, PvdA, SP en GroenLinks – bijzonder erkentelijk voor dit initiatiefwetsvoorstel. We zijn gelukkig met de brede politieke steun: het feit dat het voorstel is opgenomen in het regeerakkoord, in het Roze Stembusakkoord¹ en in de verkiezingsprogramma's van o.a. VVD, PvdA, SP, GroenLinks en PvdD. Ook zijn we verheugd dat alle partijen behalve SGP, ChristenUnie en het lid Geurts, in de Tweede Kamer vóór het voorstel stemden.

Hieronder geven we aan waarom wij dit wetsvoorstel zo belangrijk vinden en doen we enkele suggesties voor vragen bij de plenaire behandeling.

Het belang van afschaffing van de enkele-feitconstructie

Het wetsvoorstel maakt het, in de woorden van de Tweede Kamerfractie van de SGP, 'moeilijker zo niet onmogelijk' voor scholen in het bijzonder onderwijs om openlijk homoseksuele leerlingen en docenten wegens hun identiteit te weigeren of weg te sturen. Religieuze scholen mogen volgens het wetsvoorstel uitsluitend nog onderscheid maken op grond van godsdienst of levensovertuiging en niet meer op grond van hetero- of homoseksuele gerichtheid. In de woorden van het wetsvoorstel: onderscheid door scholen op grond van godsdienst of levensovertuiging mag 'niet leiden tot onderscheid op een andere in artikel 1 genoemde grond.'

Direct onderscheid op grond van hetero- of homoseksuele gerichtheid wordt dus zonder meer verboden. Dat creëert duidelijkheid voor LHB's in het bijzonder onderwijs. Dat is anders onder de huidige wet, de enkele-feitconstructie: direct onderscheid op grond van het 'enkele feit' van homoseksuele gerichtheid is weliswaar verboden, maar met een beroep op onduidelijke en ongedefinieerde 'bijkomende omstandigheden' mogen scholen alsnog direct onderscheid maken.

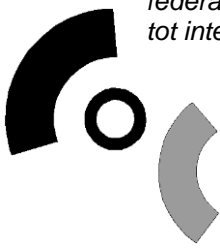
Een substantieel probleem: het zwaard van Damocles. De enkele-feitconstructie is een substantieel probleem voor LHB's in het religieus onderwijs; voor mensen die lesbisch, homo of biseksueel zijn én die vanuit hun (orthodox) religieuze identiteit bewust kiezen voor een religieuze school. Op grond van algemene cijfers over homoseksualiteit, kunnen we er van uitgaan dat 5 à 10 procent van de schoolpopulatie LHB is. In het religieus onderwijs hangt deze groep altijd het zwaard van Damocles van de enkele-feitconstructie boven het hoofd. Als ze openlijk als LHB willen leven, kunnen ze worden weggestuurd. De wet staat niet aan hun kant. Dat creëert voor veel LHB's in het religieus onderwijs een gevoel van onveiligheid; de quotes bovenaan deze brief getuigen daarvan. Het COC wordt met enige regelmaat benaderd door LHB's in het orthodox-christelijk onderwijs die bang zijn hun baan te verliezen als ze 'uit de kast komen.'

Dit gevoel van onveiligheid dient te worden gezien tegen de achtergrond van scholen waar vaak toch al een voor LHBT's onvriendelijk klimaat heerst: 'homo' is op scholen in Nederland het meest gebruikte scheldwoord, 75% van de LHBT-jongeren wordt gepest met hun identiteit en suïcidecijfers liggen onder LHBT-jongeren tot 5 keer hoger dan gemiddeld waarbij een (orthodox-) religieuze opvoeding een significante risicofactor is.

De dreiging die van de enkele-feitconstructie uitgaat is volgens het COC een belangrijke reden waarom er een einde aan de constructie moet komen; nog afgezien van de vraag hoe vaak scholen leerlingen en docenten daadwerkelijk wegsturen met een beroep op het artikel. Overigens gebeurt ook dat wel degelijk, getuige bijvoorbeeld de zaak van Duran Renkema.

Einde aan discriminatie. De enkele-feitconstructie is een discriminerend wetsartikel. Docenten kunnen worden weggestuurd of geweigerd op grond van een wezenskenmerk – hun seksuele gerichtheid en de wijze waarop ze daaraan vormgeven – dat niet relevant is voor hun kwaliteiten als docent. Bovendien is het

¹ Ondertekend door de politiek leiders van VVD, PvdA, SP, PVV, D66, GroenLinks, 50PLUS en PvdD

discriminerend dat zogenaamde 'bijkomende omstandigheden' normaal geen reden voor ontslag zijn, maar wél als iemand homoseksueel is.

Einde aan onduidelijkheid. De enkele-feitconstructie is onduidelijk: het is onbekend hoe ver de 'bijkomende omstandigheden' reiken op grond waarvan LHB's mogen worden weggestuurd. Mede daardoor is de constructie zo bedreigend voor LHB's in het religieus onderwijs. Mag een homoseksuele docent worden ontslagen omdat hij meevaart op een christelijke boot bij de Gay Pride? Mag een lesbisch meisje een spreekbeurt houden over homoseksualiteit, of mag de school haar om die reden voorgoed van school sturen? Aan die onduidelijkheid moet een einde komen.

Geen open dialoog. Gelukkig lijken steeds meer orthodox-religieuze scholen de dialoog over seksuele diversiteit te willen aangaan. Onder de enkele-feit constructie kan dat echter nooit een open en gelijkwaardige dialoog zijn, want de school heeft met de enkele-feitconstructie het 'zwaard van de wet' in de hand, terwijl de LHB leerling of docent 'ongewapend' is.

Ook leerlingen. Dat de enkele-feitconstructie, gezien art. 7, lid 2 Awgb, ook geldt voor leerlingen is minder bekend, maar volgens het COC onbestaanbaar. In uiterste consequentie betekent het dat in Nederland anno 2015 een leerling van school kan worden verwijderd omdat hij of zij openlijk lesbisch, homo of biseksueel is. En dat terwijl vaak niet de leerling zélf, maar haar of zijn ouders voor de betreffende school hebben gekozen. De wet draagt zo bij aan een klimaat waarin LHB-jongeren niet zichzelf kunnen zijn, wat schadelijke effecten heeft op hun ontwikkeling.

Mensenrechtenschending. Verschillende instanties hebben Nederland er op gewezen dat de enkele-feitconstructie een mensenrechtenschending is. De Raad van Europa, het College voor de Rechten van de Mens (voorheen: Commissie Gelijke Behandeling) en de Europese Commissie riepen Nederland op om de enkele-feitconstructie te schrappen.

Aandachtspunten bij plenaire behandeling

Indirect onderscheid. Het nieuwe wetsartikel bepaalt dat religieuze scholen geen *direct* onderscheid mogen maken op grond van homoseksuele gerichtheid. Daarnaast verwijst het expliciet naar de beperkingen die volgens art.2, lid 1 gelden voor *indirect* onderscheid: 1) objectieve rechtvaardiging; 2) legitiem doel; 3) een passend en 4) noodzakelijke middel.

- Biedt het wetsvoorstel volgens de initiatiefnemers ook meer bescherming tegen *indirect* onderscheid dan de enkele-feitconstructie, of blijft dat beschermingsniveau gelijk?
- Achten de initiatiefnemers het, net als het COC, ondenkbaar dat onderscheid maken op grond van het hebben van een relatie met een partner van gelijk geslacht volgens het wetsvoorstel kan leiden tot een gerechtvaardigde vorm van indirect onderscheid?

Biseksuelen. Het wetsvoorstel verwijst diverse malen naar het algemene discriminatieverbod wegens 'hetero- of homoseksuele gerichtheid' van artikel 1 Awgb. De formulering daarvan kan leiden tot de veronderstelling dat biseksuelen niet beschermd worden; biseksualiteit is immers noch een heteroseksuele-, noch een homoseksuele gerichtheid.

- Beschermt de Awgb en het wetsvoorstel volgens de initiatiefnemers ook biseksuelen?

Waak voor onduidelijkheid tijdens parlementaire behandeling. Bij de introductie van de enkele-feitconstructie is een deel van de onduidelijkheid met betrekking tot de positie van LHB's ontstaan tijdens de parlementaire behandeling. Daar werd bijvoorbeeld het begrip 'bijkomende omstandigheden' geïntroduceerd.

- Wij verzoeken u om er voor te waken dat tijdens de behandeling in de Eerste Kamer niet opnieuw onduidelijkheid ontstaat over de (on-) mogelijkheid voor scholen in het bijzonder onderwijs om openlijk LHB-leerlingen te weigeren of weg te sturen.

Bekrachtiging door de regering. Voor een spoedige inwerkingtreding van dit wetsvoorstel dient het door de regering te worden bekrachtigd.

- Wij verzoeken u om de minister van Binnenlandse Zaken te vragen wanneer bekrachtiging door de regering zal plaatsvinden als dit wetsvoorstel wordt aangenomen.

Conclusie

Wij hopen dat u op 3 februari instemt met dit wetsvoorstel en dat u 21 jaar na de introductie van de enkele-feitconstructie een einde maakt aan de wettelijke discriminatie van lesbische, homoseksuele en biseksuele leerlingen en docenten in het bijzonder onderwijs.

Mocht u nog vragen hebben over deze brief dan kunt u contact opnemen met Philip Tijsma (tel. 06 – 3958 3789, geen sms).

Bedankt voor uw steun.

Hoogachtend,

Tanja Ineke
Voorzitter COC Nederland